

Bognár Katalin Ildikó:

Gondoskodunk, tehát vagyunk

*"Ez a döngicsélés jelent valamit.
Olyan nincs, hogy csak döngicsélés van
meg zümmögés, és az nem jelent semmit."*

/A. A. Milne: Micimackó/

I.

(a meséről) Nem mondhatunk sok újat, már az Ezeregy éjszakánál is ez a helyzet. A mese kép a külvilágról, a mese szocializál és sémákat mutat. Csak sokáig hősök voltak, akik királylányokért küzdöttek és sárkányokkal harcoltak, bekeretezhető erényeket mutattak fel. (Talán Micimackó is efféle meséket hallott gyermek korában, de valami időközben megváltozott, bárhonnan nézzük.) Ezért hősként kell beállítani az erdő lakóit, elsősorban önmaguk előtt, nyomkeresés, vadászatok, expedíciók, "maguk csinálta" akadályok hétköznapi hőseként. Bennük semmi különleges tulajdonság nincs. Milne nem csal, nem szépít, mert humorista és mert nem is igazán mesét ír a 20-as évek végén. Így itt rosszul sülnék el a dolgok, pontosabban sülnének el, Róbert Gida nélkül, aki természetszerűleg old meg minden problémát. Azaz a mese hőse valójában Róbert Gida, ő viszont nem játssza el ezt a szerepet.

(a fogyasztás) A Micimackóban nincsenek földművesek, kézművesek, kereskedők mint pl. az Ezeregyéjszakában, nincsenek foglalkozások, tulajdonképpen senki nem csinál semmit, nem dolgozik, csak él kedvteléseinek. Nincsenek időhöz kötve, az évszakokat és napokat tetszésük szerint váltogatják, valójában az egész egy hosszú jelen, ahol viccet csinálnak az időből. (Ebben különösen Füles figyelemreméltó, neki kicsit több oka is van rá, de a többieket sem kell féltetni.) Talán Nyuszi az egyetlen, aki mintha tenne valamit, legalábbis neki van rokonsága és vannak üzletfelei, akiknek közül lehet a mézhez. És ez az, amit Walt Disney a szép színeken kívül hozzáad a történethez, hogy Nyuszit gereblyével a kezében a répa földje közepén ábrázolja, amint

buzgón őrzi termését. A többiek inkább fogyasztanak. Micimackó tömérdek mézet nyel a történetek folyamán, Malacka kukoricát eszik, Füles bogáncsot legel és hosszas keresés után végre Tigris számára is találnak megfelelő táplálékot. Tigris mindaddig jövevény, míg rá nem jön, hogy neki az orvosság ízlik.

RÓBERT GIDA

(a jó gazda) Róbert Gida tagadhatatlanul ura a helyzetnek, ő igazgatja birodalmát, legtöbbször úgy, hogy nincs is jelen, jóindulatú atyja az erdő lakóinak. Majd Róbert Gida megmondja, elolvassa, Róbert Gida biztosan nem túri. Róbert Gida jelenti a tudást és a védelmet, és ezt mindenki elhiszi - bár néha még ő is tanácstalan, sőt kérdez is, egyszer, Nyuszitól. Micimackó hozzáállása jellemző: *"Néha ugyan kétség fogja el, mintha lehetne másképp is, de ezt csak akkor tudná megfontolni, ha egy pillanatra megállnának a lépcsőn, és módjában volna fontolgatni. Talán akkor sem."* Róbert Gida a nagy elrendező, mindig kihúzza a bajból az erdő lakóit, megmondja a probléma megoldását, akár kéretlenül is, hogy szegény öreg Mackónak ne kelljen gondolkodnia. Bár Róbert Gidának legtöbbször furcsák az indokai, azaz nincsenek indokai, felsőbbsege mégis megkérdőjelezhetetlen. Bizalommal lehet hozzáfordulni, leereszkedik, sőt legtöbbször együtt játszik az erdőlakókkal, és mintegy ünnepként az egész társaságot expedícióra viszi.

(a választás) És persze Róbert Gida az is, aki Mackó kérésére, miszerint szüksége lenne egy léggömbre, rögtön választási lehetőséget is biztosít, kék vagy zöld lufit ajánl fel - persze csak miután meggyőződött róla hogy, Micimackónak a méz miatt van arra szüksége.

II.

MICIMACKÓ

(az állampolgár) *"Íme, Medveczky Medve úr, amint bukdácsol lefelé a lépcsőn, kopogtatva a feje búbjával, kipp-kopp, minden lépcsőfokon egy koppanás. Előtte Róbert Gida, az ő gazdája. Amennyire Micimackó értelme terjed, meg van győződve*

róla, hogy ez az egyetlen módja a lépcsőn való közlekedésnek." És Micimackó értelme három dologra terjed, ezekben azonban verhetetlen. Ő eszi a legtöbb mézet, ő az erdő leghiúbb lakója, valamint ő ír verseket. Micimackó mindaddig nyugodt, míg ezen igényei kielégülnek, míg nincs galiba a csuprokkal, míg megkapja ötletei kellő megbecsülését (pl. az Úszó medve, a Mackó esze - ezek vízi járművek, Micimackó-Vizi póló - ami egy játék és a Micimackó kuckója elnevezések) és meghallgatják verseit. Róbert Gida ismeri kedvence gyengeségeit, kezeli őket, sőt maga Micimackó is tisztában van azokkal, nincsenek komplexusai pocakjával kapcsolatban és bevallottan csacska, gyakran értelmetlen verseket farag. Micimackó semmit sem szégyell, gátlástalanul kedves, szemérmetlenül kábítja magát mézzel és hiszi, hogy gondolkodik. Bizonyára örömmel küldözgetne vonalkódokat, ha mézet lehetne vele nyerni. Nyugton van mindaddig, míg csuprai nem forognak veszélyben - értve ezalatt, hogy valaki elfogyasztja tartalmuk. Micimackó alapvetően kezelhető.

("Micimackó vásárolni megy") Micimackó tökéletesíti azt, amit az erdő többi lakója is csinál, elismerten, közismerten eszik - integrál - és soha senki nem tartja falánknak, sőt étvágya pozitívum. Adott jelenben a táplálkozás mentén fogja össze a közösség mégoly különböző tagjait, mind a régimódi Fülest, mind a ugrabugráló Tigrist és a többieket. A Mackó értelmiségi.

NYUSZI

(a praktikus, a termelő) Nyuszival harmadikként találkozunk a történetben. Kapásból bizalmatlan, Micimackónak enni ad, majd szárítónak használja a *"Beékelt Mackót az ő Nagy Megszorultságában"*. Kellemesen talpraesett. Nyuszi fő erénye továbbá szervezőkészsége, ez lételeme, olyan szervezős napokra ébred, fontosnak érzi magát. Expedíciót szervez Kis felkutatására, Bagolynak új ház keresésére, kirándulást Tigris megszelídítésére és precízen pontokba szedi Kanga és Zsebibaba elűzésének tervét. Nyuszi elszántan ésszerűsít, elfogadja a jelent, de az új jövevények, "éhes szájak" ellen keményen lép fel. És itt Nyuszinak szüksége van Róbert Gidára, mert buzgalmában a jövő nemzedéket pusztítaná el.

Micimackó és Nyuszi a két alapvető egyéniség. Az állatok hozzájuk igazodnak. Annak ellenére, hogy a jelenben Micimackó és Nyuszi együttműködnek - ez ekkor még a közös játék alapja -, egyikükhöz való tartozás kizárja a kapcsolódást a másikhoz. Az állatok húek, Füles az egyetlen, aki időközben vált.

III.

MALACKA

(a másik én) Malacka mindenképpen kiegészíti Micimackót. Mackó félénk és szemérmes része, aki gyakorlatban is megpróbálkozik termeléssel - néhány kukoricaszem erejéig -, míg Mackó csak a lépültetés ideájáig jut. Legtöbb kalandjuk közös, együtt keringenek a bokor körül, hogy a nyomokat követve ne találjanak semmit, mert csak ők vannak, nincs megtalálható ellen - bár csak a bozót körül keresik. Persze erre is Róbert Gida mutat rá. De vágyják a kalandot és elefántcsapdát ásnak - akiről persze feltételezik, hogy valami csemegével csalogatható. És egyszerre visznek ajándékot Fülesnek, az üres csuprot, Micimackó jelképét és az abba tökéletesen passzoló, jó szándékból kilyukadt lufit. Együtt lesznek katasztrófák áldozatai, esnek gödörbe és közösen építenek kuckót Fülesnek. Malacka azonban valahogy szerencsétlenebb, inkább rászorul Róbert Gidára vagy, ha ő nincs, akkor Micimackóra.

FÜLES

(az arisztokrata) Füles bemutatkozásként elveszít valamit. Valamit, ami fontos számára, s ami Bagolynál látszólag funkciót nyer. Füles alakítása a közösséghez folyamatos (a lefegyverző ajándékoktól kezdve a tudattalan gettóba záráson át - mikor Micimackóék meghatározzák lakhelyét - Nyuszi intelméig), és végül sikeres. Ő a sértődékeny régi játék, dicső múlttal, akinek helyet kell találni, akinek folyamatosan szüksége van törődésre. (Míg végül kiválóan alkalmazkodik és verset ír, ami elismerten Micimackó feladata.) Füles általában tehetetlen, kalandokat sem gyárt magának, de modora van és a többiek tisztelik. Látszólag igénytelen, de ragaszkodik

szertartásaihoz. Tehetetlen, de vészhelyzetben meglepetést okozhat, a kő hatására természetesen menti ki magát a vízből, régi reflex alapján. Füles keresi a helyét, de nem keveredik.

BAGOLY

(a tudás látszólagos birtokosa) Az erdőben az olvasás és írás legtöbbször zavart okoz. Micimackó könnyedén ír verseket, az olvasás, azonban már nem megy gond nélkül. Bagoly néha tud olvasni, néha nem. Hírnevét a jó marketingnek köszönheti, valami miatt az állatok szemében - Róbert Gida után, mellett - ő az, aki olvas. Bagoly elvben, tehát művelt, de nem tud vele mit kezdeni. Gyakorlatban nem nyilvánul meg, nincsenek ötletei, nem ír verseket és nem szervez. Mindezekben van "jobb" nála. Bagoly tényleg felesleges, nem kapcsolódik igazán a közösséghez. Egyedül misztikus szerepe lehet, hogy legyen kire felnézni Róbert Gida mellett. Ez persze nem tarthat örökké, Bagoly alól kicsúszik a talaj, fája kidől. Ebben a kiszolgáltatott állapotban semmi nem menti meg attól, hogy "meztelen-a- király" szituációba ne kerüljön. És Zsebibaba gátlástalan.

KANGA

(az asszony) A "Szenvedélyes és Tüzes állat". Kanga alapvetően gondoskodik, fürdet, etet és orvossággal töm. Az állatok nemtelenek, míg Kanga a 100%-os asszony. Kanga egyike Fellini olasz asszonyainak, akivel szemben még Mackónak is komplexusai vannak, talán az egész erdő Anyja, de mégis elsősorban az egészséges új generáció védelmezője. Zsebibaba mellett nála talál otthonra, és erősítő orvosságra Tigris is.

TIGRIS ÉS ZSEBIBABA

(az új nemzedék) Gyerekek, akik kezdetben megcsinálják a bajt és abból csak mások segítségével tudnak ki(le)mászni. A történetek "ideje" alatt cseperednek. Tigrisben és Zsebibabában az a "gyanús", hogy alapvetően már nem Micimackóhoz, hanem Nyuszihoz van közüik. Ahhoz a Nyuszihoz, aki vállalni sem akarta őket. Persze Tigris és Zsebibaba korántsem egyenrangú. Valójában Tigris az egyéniség, persze kicsit

kakukkfióka. Örömmel eszi az orvosságot és ösztönösen halad jó irányba, naivan öntelt, optimista és nem ismeri a lehetetlent. Valószínűleg műszaki zseni. Jobb utódnak bizonyul, mint a szintén optimista Zsebibaba, talán ő még túlságosan fiatal. Tigris Nyuszihoz tartozik ugyan, Micimackóval mégis békésen együtt él, érzi, hogy más síkon mozognak. Konfliktusa igazán Nyuszival van, de Tigris életrevaló, egyértelműen jelzi tehetségét, ami végül Nyuszinak kínos emlék.

IV.

(a válság) Élnek boldogan ... ,csak azután valahogy elromlik valami. Róbert Gida eltűnedezik és *"még a Kicsik Legkisebbike /.../ is tudatára ébred/t/ annak, hogy a Dolgok meg fognak Változni."* Nyuszi felül kerekedik, és többé nincs szüksége Micimackó összetartó erejére. Bagoly tekintélye, leginkább Zsebibabának köszönhetően, elolvad, Füles alkalmazkodása pedig túlzottan tökéletesre sikerül, túlszalad. Kiváló munkássá lesz, viszont a múltjától nem szabadulhat, és a szennyest neki kell kimosnia, amit Micimackó nem vállal. Róbert Gidának Füles verse "adja ki az útját", melyet Mackó udvariasan megtapsol, szelíden átadja helyét. Nyuszi időlegesen megtarthatja szervező pozícióját, de a félresikerült kirándulás Tigrissel már előrevetíti a jövőt, hogy ideig-óráig még tiszteletre méltó, de azután nem lesz szerepe.

(az új kor) És végül a kisfiú elhagyja az erdőt, Micimackóval egyetemben. Róbert Gida kivonul, de a következményekről már nem ez a mese szól.